

Sygnatura akt I ACa 155/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2019 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Leon Miroszewski (sprawozdawca)

Sędziowie: SSA Dorota Gamrat-Kubeczak

SSA Krzysztof Górski

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Marta Osińska

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2019 w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

o ochronę praw autorskich

na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 31 października 2018 roku, sygnatura akt I C 306/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I. II. IV. V. i VI. w ten sposób, że:

1) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 16.420,46 (szesnaście tysięcy czterysta dwadzieścia 46/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 marca 2012 roku i oddala powództwo w pozostałej części roszczenia o zapłatę;

2) oddala powództwo w zakresie roszczenia wymienionego w punkcie II. zaskarżonego wyroku;

3) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.477,36 (tysiąc czterysta siedemdziesiąt siedem 36/100) tytułem kosztów procesu;

4) nie obciąża powoda kosztami sądowymi;

5) zasądza od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 3.645,25 (trzy tysiące sześćset czterdzieści pięć 25/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 891,00 (osiemset dziewięćdziesiąt dziewięć) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 października 2018 roku, w sprawie o sygnaturze akt I C 306/17, z powództwa M. K. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. o ochronę praw autorskich, Sąd Okręgowy w Szczecinie w punkcie I. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 66 000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 24 marca 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, w punkcie II. nakazał pozwanemu zaniechać zachowań naruszających prawa autorskie powoda do utworu audiowizualnego – filmu pt. (...), polegających na: nadawaniu utworu drogą emisji poprowadzonej w sposób naziemny lub satelitarny, analogowy i cyfrowy; publicznym udostępnianiu przy pomocy urządzeń umożliwiających korzystanie z utworu w taki sposób aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym oraz kierowaniu utworu do dystrybucji, w punkcie III. oddalił powództwo w pozostałej części, w punkcie IV. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6 486,12 złotych tytułem kosztów procesu, w punkcie V. nakazał ściągnąć od powoda z roszczenia zasądzonego w pkt I wyroku na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 5 000 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, w punkcie VI. nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 16 403,63 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sąd ten ustalił, że powód, będący scenarzystą i reżyserem, napisał wraz z Ł. P. scenariusz do pełnometrażowego filmu fabularnego pt. (...), który znalazł się w gronie finalistów konkursu H.-M. (...). Scenariusz ten zainteresował producentów filmowych w tym pozwaną spółkę, która prowadziła działalność związaną z produkcją i postprodukcją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych oraz ich dystrybucją. Prezesa tej spółki i zarazem współnika posiadającego większość udziałów, J. L., powód znał osobiście z racji wcześniejszej współpracy przy realizacji filmu fabularnego pt. (...), którego powód był autorem scenariusza, i dokumentalnego pt. „(...)”. Reżyserując film „(...)” powód podpisał z pozwaną spółką umowę o reżyserię i przeniesienie autorskich praw majątkowych do tego utworu. Spółka (...) w swojej działalności posługiwała się standardowymi wzorami umów, które zawierały postanowienia dotyczące wykonania dzieła i jednocześnie postanowienia o przeniesieniu autorskich praw majątkowych do filmu przez twórcę na producenta.

Pozwana spółka zdecydowała się na realizację filmu (...) i uzgodniła z M. K., że będzie on reżyserem tego filmu. Film miał być debiutem reżyserskim powoda w dziedzinie pełnometrażowych filmów fabularnych.

Pozwana spółka złożyła wniosek do Agencji Produkcji Filmowej w sprawie wystawienia listu intencyjnego dla projektu filmu fabularnego (...), zaznaczając że reżyserem tego filmu będzie powód. Do wniosku został załączony zaplanowany przez producenta kosztorys, w którym wysokość wynagrodzenia za scenariusz dla M. K. i Ł. P. została określona na kwotę 34 000 zł a

wysokość wynagrodzenia dla M. K. za reżyserię filmu na kwotę 35 000 zł. List intencyjny został wydany, a w nim Agencja wyraziła zainteresowanie udziałem w produkcji filmu (...) w reżyserii M. K. akceptując kwotę 650.000 zł. Jednocześnie wskazano, że w okresie 6 miesięcy od daty wystawienia listu, tj. do dnia 1 kwietnia 2005 r., producent powinien zebrać pozostałe środki na zabezpieczenie planowanych kosztów produkcji filmu i wystąpić do Agencji o decyzję Ministra Kultury, załączając stosowne dokumenty (listy intencyjne z kwotą udziału koproducenta lub umowy koprodukcyjne, sponsorskie i inne), aktualny harmonogram produkcji i kosztorys. Niedotrzymanie przez producenta ww. terminu powodowało utratę ważności listu.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił, że zarówno J. L. jak i powód, po zapoznaniu się z listem intencyjnym i mając nadzieję na uzyskanie środków pieniężnych w kwocie 650.000 zł rozpoczęli poszukiwania pozostałej części środków na realizację filmu. W tym celu prowadzili rozmowy z potencjalnymi sponsorami i innymi producentami filmowymi. W dniu 17 sierpnia 2005 r. pozwana spółka zawarła z J. C. prowadzącym działalność pod firmą (...) umowę koprodukcji filmowej,

w której strony uzgodniły, że (...) jako producent wiodący wyprodukuje wspólnie z firmą (...) jako koproducentem, film pod roboczym tytułem (...) w reżyserii M. K.. Całkowity budżet filmu został określony w umowie na 1 326 497 zł, z czego pozwany dysponował kwotą 956 297 zł natomiast wkład (...) miał wynieść 370 200 zł. (...) oświadczył w umowie, że nabył lub nabędzie wszelkie prawa do utworów stworzonych na jego zamówienie w związku z produkcją filmu.

Po zlikwidowaniu Agencja Produkcji Filmowej jej zadania przejął Polski Instytut Sztuki Filmowej w W., któremu pozwana spółka przedłożyła opracowany przez siebie projekt budżetu filmu (...), w którym wysokość wynagrodzenia dla obu twórców scenariusza do filmu została określona na łączną kwotę 34 000 zł, a wysokość wynagrodzenia dla powoda za reżyserię filmu na kwotę 35 000 zł. Producent złożył również harmonogram produkcji filmu (...), który przewidywał następujące etapy realizacji filmu: okres pre-przygotowawczy od 10 kwietnia do 21 czerwca 2006 r., okres przygotowawczy od 22 czerwca do 25 sierpnia 2006 r., okres zdjęciowy od 26 sierpnia do 14 września 2006 r. (15 dni zdjęciowych), okres montażu od 15 września do 2 listopada 2006 r., okres udźwiękowienia od 3 listopada 2006 r. do 1 lutego 2007 r., okres prac końcowych od 2 lutego 2007 r. do 15 marca 2007 r. oraz wykonanie kopii wzorcowej w dniu 20 lutego 2007 r. Treść powyższego harmonogramu była powodowi znana

Jednym z warunków uzyskania dofinansowania filmu (...) z Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej było uzyskanie przez producenta autorskich praw majątkowych do scenariusza filmu. W związku z tym w dniu 10 stycznia 2006 r. pozwana spółka zawarła ze współautorami scenariusza M. K. i Ł. P. pisemną umowę o dzieło i przeniesienie praw autorskich, w której producent zlecił autorom napisanie scenariusza do filmu fabularnego (...), w której ustalono wynagrodzenie w kwocie 24 000 zł, po 50% dla każdego ze scenarzystów. Autorzy scenariusza zobowiązali się w umowie do przeniesienia mocą tej umowy na rzecz producenta wszystkich majątkowych i zależnych praw autorskich do pomysłu, anegdoty, pierwszej wersji, kolejnej wersji, wersji finalnej, materiału dodatkowego oraz prawo do eksploatacji filmu na wszystkich nośnikach, metrażach, na obszarze wszechświata bez jakichkolwiek zastrzeżeń. Eksploatację filmu strony

zdefiniowały w umowie jako eksploatację w rozumieniu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej prawa autorskiego. Ponadto uzgodniły, że producent nabywa wszystkie prawa autorskie do scenariusza zgodnie z postanowieniami umowy w momencie wypłaty całości pierwszej raty należnego wynagrodzenia.

W dniu 25 lipca 2006 roku pozwana spółka zawarła z Polskim Instytutem Sztuki Filmowej umowę nr (...) o udzielenie dotacji na dofinansowanie przedsięwzięcia

z zakresu produkcji filmu fabularnego pt. (...), w której Instytut zobowiązał się do udzielenia producentowi dotacji w kwocie 650 000 zł stanowiącej 49% budżetu filmu, na częściowe sfinansowanie kosztów produkcji polskiego filmu fabularnego przeznaczonego w pierwszej kolejności do publicznego wyświetlania w kinach pt. (...) w reżyserii M. K. (debiut), według scenariusza M. K. i Ł. C., realizowanego w technice cyfrowej HD z transferem na taśmę optyczną 35 mm, którego kopia wzorcowa zostanie wykonana do 20 lutego 2007 r. a okres prac końcowych zakończy się w terminie do dnia 15 marca 2007 r. Szczegółową charakterystykę filmu określały: scenariusz (załącznik nr 1 do umowy), szczegółowy plan kosztów filmu (załącznik nr 2 do umowy) i harmonogram produkcji (załącznik nr 3 do umowy). Producent zobowiązał się natomiast wyprodukować film w planowanym terminie pokrywając jego koszty z udzielonej dotacji. Całkowity planowany koszt produkcji filmu został oznaczony w umowie na kwotę 1.326.497 złotych. Producent zobowiązał się wyprodukować film w planowanym terminie i zgodnie z załącznikami nr 1, 2 i 3 do umowy, pokrywając jego koszty z dotacji udzielonej przez Instytut oraz innych źródeł: własnych lub ze środków przekazanych przez koproducentów i inne podmioty. Producent oświadczył w umowie, że nabył autorskie prawa majątkowe do scenariusza filmu w zakresie umożliwiającym produkcję filmu stosownie do postanowień niniejszej umowy i jego eksploatację na wszystkich znanych polach. Ponadto zobowiązał się, że w umowach koprodukcyjnych, dystrybucyjnych i innych związanych z filmem zagwarantuje na swoją rzecz współwłasność autorskich praw majątkowych do filmu

w wysokości co najmniej adekwatnej do wartości otrzymanego od Instytutu dofinansowania oraz zapewni sobie wykonywanie wszelkich praw z tym związanych.

Realizacja filmu rozpoczęła się kilka dni po podpisaniu umowy nr (...), jeszcze w lipcu 2006 roku. Pierwszy etap prac był etapem przygotowawczym i trwał od lipca do września 2006 roku. Przystępując do pracy powód nie miał

podpisanej z producentem umowy o reżyserię ani jakiegokolwiek umowy przenoszącej na producenta autorskie prawa majątkowe reżysera do tego filmu. Na tym etapie strony nie uzgodniły również kwoty wynagrodzenia reżysera. Powód oraz J. L. pozostawali wówczas w dobrych relacjach towarzyskich i mieli do siebie zaufanie. Powód był przekonany, że umowa między stronami zostanie podpisana. Niezależnie od tego nastąpiło rozpoczęcie prac nad filmem. Ze względu na to, że akcja filmu rozgrywa się latem twórcom zależało, by zdjęcia do filmu zostały zrealizowane jak najszybciej po otrzymaniu dofinansowania. Okres zdjęciowy trwał około 20 dni od końca września do połowy października 2006 r. Potem do połowy grudnia 2006 r. trwały prace związane z montażem. Po kilkumiesięcznej przerwie wiosną 2007 roku podjęte zostały prace końcowe nad filmem obejmujące udźwiękowienie oraz korekcję barwną. W czerwcu 2007 r. powód definitywnie zakończył pracę nad filmem (...). W dniu 9 listopada 2007 r. kopia wzorcowa filmu została przekazana do Laboratorium Filmowego (...) w W.. W napisach do filmu powód został wskazany jako jego reżyser.

W trakcie trwania prac nad filmem koproducent J. C. wycofał się z jego współfinansowania. Wycofanie się koproducenta w trakcie realizacji filmu spowodowało problemy finansowe producenta. W tym czasie powód podejmował z prezesem zarządu pozwanej spółki rozmowy na temat podpisania umowy o reżyserię i przeniesienie autorskich praw majątkowych, jednakże podpisanie umowy przesuwane było w czasie z uwagi na zaistniałe problemy finansowe. W 2007 roku producent zaczął wypłacać powodowi różne kwoty na poczet przyszłego wynagrodzenia reżysera. Suma kwot przekazanych powodowi wyniosła 26 300 zł.

Pomiędzy powodem a pozwaną nigdy nie doszło do podpisania umowy o reżyserię filmu (...), ani żadnej innej umowy przenoszącej autorskie prawa majątkowe reżysera na rzecz producenta. Strony nie zawarły również pisemnej czy ustnej umowy o udzieleniu

licencji na korzystanie i eksploatację przedmiotowego utworu. Strony prowadziły natomiast rozmowy na temat podpisania umowy o reżyserię i przeniesienie autorskich praw majątkowych, w których poruszana była kwestia wysokości wynagrodzenia dla reżysera, lecz ostatecznie nie doszły do porozumienia. Powód domagał się z tego tytułu kwoty 66 000 zł, na co pozwana nie wyrażała zgody, albowiem kwota ta była wyższa od tej, która została przewidziana w budżecie filmu. Proponowała wynagrodzenie w kwocie 45 000 zł, którego część miała być płatna po otrzymaniu wpływów z emisji w Canal+ oraz poprzez dvd. Na takie warunki powód nie wyraził zgody

Z pozostałymi twórcami filmu (...) pozwana zawierała umowy o wykonanie dzieła, które jednocześnie przenosiły na producenta autorskie prawa majątkowe tych twórców do filmu.

W dniu 18 czerwca 2010 r. pozwana spółka zawarła z (...) sp. z o.o. w W. umowę dystrybucyjną, której przedmiotem było udzielenie spółce (...) – jako licencjodawcy wyłącznej licencji na eksploatację filmu (...) oraz określenie zobowiązań dystrybucyjnych i promocyjnych na polach eksploatacji dotyczących: dystrybucji kinowej filmu, dystrybucji videogramów filmu, dystrybucji videogramów filmu jako insert, dystrybucji telewizyjnej, dystrybucji poprzez (...) i (...) (telefonii komórkowej, pay per view, video on demand /SVOD itp.) w tym przy użyciu internetu i innych technik

przekazu danych wykorzystujących sieci telekomunikacyjne, informatyczne, bezprzewodowe, kablowe, satelitarne i analogowe, przy czym prawa te miały charakter niewyłączny. W

umowie tej pozwana, jako licencjodawca złożyła oświadczenie, że przysługują jej prawa do udzielania licencji na eksploatację filmu.

Sąd Okręgowy ustalił, że pierwszy przedpremierowy pokaz filmu w kinie miał miejsce 1 kwietnia 2008 r. Ponadto 19 i 20 czerwca 2008 r. został pokazany w ramach XXVII Festiwalu Debiutów (...) w K.. Powód był obecny na tym festiwalu i w ramach promocji filmu uczestniczył w rozmowie z cyklu „(...)”. Następny pokaz kinowy miał miejsce 2 lipca 2011 r. W dniu 12 sierpnia 2011 r. odbyła się uroczysta premiera filmu (...) w kinie (...) w O. połączona z bankietem. Powód był zaangażowany w zorganizowanie tego pokazu premierowego i był na nim obecny.

Dystrybutor filmu - (...) sp. z o.o. sfinansowała koszty biletów, usług noclegowych

oraz organizacji i obsługi bankietu w łącznej kwocie 3000 zł. W 2011 r. film (...) został skierowany do dystrybucji kinowej, lecz z uwagi na nieliczną widownię szybko zszedł z ekranów. Z informacji przekazanych przez dystrybutora filmu producentowi wynikało, że na

dzień 16 sierpnia 2011 r. film zgromadził 294 widzów, natomiast na dzień 21 sierpnia 2011 r.

– 617 widzów. W kolejnych latach film został skierowany do dystrybucji telewizyjnej, internetowej, DVD oraz „video on demand”.

Sąd Okręgowy ustalił również, że pismem z dnia 16 marca 2012 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 198 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku

opóźnienia w terminie płatności, stanowiącej trzykrotność umownego wynagrodzenia za reżyserię filmu (...) w nieprzekraczalnym terminie do 23 marca 2012 roku. W piśmie

tym wskazał, że doszło do zawinionego naruszenia jego autorskich praw majątkowych do

tego filmu, albowiem pomimo wielokrotnych wezwań nie została zawarta umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych wynikających z reżyserii tego filmu ani też

umowa licencyjna. Wezwanie to wysłane zostało do pozwanego listem poleconym w dniu 16 marca 2012 r.

Według stanu na dzień 5 grudnia 2017 r. wpływy (...) spółki z o.o. – jako licencjobiorcy z dystrybucji filmu (...) wynosiły: z dystrybucji kinowej – 5 391,24 zł, z dystrybucji DVD – 22 250,34 zł, z VOD – 28 172,53 zł, z emisji telewizyjnej – 117 625 zł. Łącznie wpływy licencjobiorcy wyniosły 173 439,10 zł. Koszty promocji i dystrybucji kinowej wyniosły 11 169,41 zł, a strata z dystrybucji kinowej wyniosła 7 395,54 zł. Opłata

dla (...) (1,5%) i tantiemy na rzecz (...) i (...) z tytułu dystrybucji DVD wyniosły

łącznie 2 436,42 zł a koszty promocji i dystrybucji DVD wyniosły 6 812 zł. Wpływy (...) spółki z o.o. z dystrybucji DVD wyniosły 3 094,96 zł, z dystrybucji VOD 14 086,27 zł, a z nadań telewizyjnych 76 456,25 zł. Łączne wpływy producenta z tytułu korzystania z filmu (...) w okresie do 5 grudnia 2017 r. wyniosły 86 241,94 zł.

Od stycznia 2012 r. powód jako scenarzysta i reżyser filmu (...) otrzymywał tantiemy z tytułu eksploatacji tego filmu za pośrednictwem Stowarzyszenia (...) w W..

Posługując się opinią biegłego Sąd Okręgowy ustalił, że w 2012 r. średnie wynagrodzenie reżysera w projektach pełnometrażowych filmów fabularnych dofinansowanego przez Polski Instytut Sztuki Filmowej wynosiło 96 004 złotych. W 2016 r. średnie wynagrodzenie reżysera w projektach pełnometrażowych filmów fabularnych, które otrzymały pozytywną decyzję o dofinansowaniu przez Polski Instytut Sztuki Filmowej (bez uwzględnienia koprodukcji międzynarodowych z mniejszościowym polskim udziałem) wynosiło 218 994 zł, natomiast średnie wynagrodzenie scenarzysty za przeniesienie majątkowych praw autorskich za scenariusz filmu fabularnego kinowego wynosiło 124 225

zł. Wynagrodzenie jakie mógłby uzyskać M. K. za reżyserię filmu fabularnego takiego jak (...) wynosi 96 511,44 zł. Kwota ta obejmuje wynagrodzenie za wykonanie dzieła w postaci reżyserii filmowej oraz wynagrodzenie za przeniesienie autorskich praw majątkowych do utworu przysługujących reżyserowi. Wynagrodzenie, jakie mógłby uzyskać reżyser za przeniesienie autorskich praw majątkowych w pełnym katalogu pól eksploatacji do tego dzieła wynosi 50% powyższej kwoty, czyli 48 255,72 zł. Przeniesienie autorskich praw majątkowych na producenta wideogramu jest standardowym, powszechnie stosowanym zabiegiem ułatwiającym eksploatację filmu i pozwalającym na skuteczne i efektywne zarządzanie eksploatacją utworu audiowizualnego. Powszechnie tego rodzaju praktyka jest realizowana jednorodnie w ramach umów z twórcami o stworzenie dzieła. Na rynku występują też przypadki zawierania umów dotyczących wyłącznie przeniesienia na

producenta wideogramu majątkowych praw autorskich do określonego utworu bez zlecenia stworzenia takiego utworu, ale są to przypadki utworów uprzednio istniejących, samoistnych, które w wyniku takiej umowy zostają włączone w utwór audiowizualny. Dotyczy to np. utworów muzycznych lub słowno-muzycznych (np. piosenek). W przypadku dzieł polegających na reżyserii utworu audiowizualnego powszechnie zawierane są umowy o wykonanie takiego dzieła zawierające w sobie zobowiązanie do przeniesienia autorskich praw majątkowych do dzieła. W

tego rodzaju umowach stosuje się dwojakiego rodzaju rozwiązania: bezwarunkowe przeniesienie autorskich praw majątkowych, które występuje najczęściej w umowach (w których wynagrodzenie twórcy jest wypłacane z góry lub jest uzależnione odpowiednio od wysokości wpływów z tytułu eksploatacji) lub warunkowe przeniesienie praw autorskich (pod warunkiem uprzedniego przekazania twórcy umówionego wynagrodzenia). Nie są spotykane na rynku przypadki, w których wynagrodzenie dla reżysera byłoby ustalane odrębnie za wykonanie dzieła i odrębnie za przeniesienie majątkowych praw autorskich. W przypadku umów dotyczących wykonania reżyserii filmowej ujednoczone wynagrodzenie zawierające w sobie wynagrodzenie za wykonanie dzieła i za przeniesienie autorskich praw majątkowych do dzieła obejmuje w sobie wszystkie pola eksploatacji, na których producent wideogramu zamierza eksploatować taki utwór audiowizualny bez wydzielonych kwot wynagrodzenia za przeniesienia majątkowych praw autorskich na poszczególnych polach eksploatacji. Na etapie zawierania umowy na wykonanie dzieła reżyserii filmowej brak jest danych pozwalających na ustalenie, w jakiej proporcji dany film będzie eksploatowany na poszczególnych polach eksploatacji, a w przypadku poszczególnych filmów proporcja ta jest różna. Do właściwego i efektywnego zarządzania eksploatacją filmu producentowi niezbędne są uprawnienia w zakresie majątkowych praw autorskich na wszystkich możliwych polach eksploatacji. W przypadku filmów fabularnych pola te obejmują: utrwalenie, wprowadzenie do pamięci komputera (jako techniczne pola niezbędne dla wszelkich innych form eksploatacji), zwielokrotnienie (wykonanie kopii filmowych) i wyświetlanie w kinach, zwielokrotnienie na nośnikach przeznaczonych do osobistego użytku i wprowadzenie do obrotu tych nośników, nadanie i reemisja telewizyjna oraz publiczne udostępnianie filmu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym w tym w internecie, w systemach VOD itp. Zgodnie z praktyką rynku wynagrodzenie reżyserów filmów fabularnych jest zróżnicowane ze względu na pozycję rynkową reżysera (na którą wpływ ma jego doświadczenie, dorobek twórczy i sukcesy rynkowe) oraz oczekiwaną wartość rynkową filmu (najprościej wyrażaną jego budżetem).

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd I instancji uznał powództwo za częściowo uzasadnione.

Na wstępie rozważań przytoczył definicję utworu na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przyjął, że do utworów zaliczyć należy zgodnie z art. 1 ust. 2 pkt. 9 powołanej ustawy, utwory audiowizualne (w tym filmowe), a do nich należy film (...), którego producentem jest pozwana spółka, zaś powód jest autorem scenariusza i reżyserem. Zauważył, że film fabularny, jako utwór audiowizualny, stanowi dzieło o złożonej strukturze, na które składa się szereg pojedynczych utworów stworzonych na zamówienie producenta.

Za bezsporne Sąd Okręgowy uznał, że pozwana realizowała ten film, a reżyserię powierzyła powodowi, dla którego miał to być debiut w dziedzinie pełnometrażowych filmów

fabularnych. Zgodnie też strony przyznały, że powód wykonał pracę reżysera przy realizacji tego filmu. Potwierdzone to zostało dowodami zebranymi w sprawie, w tym obejmującymi oświadczenia pozwanej spółki, treść napisów do filmu, wreszcie udział powoda, jako reżysera, w imprezach związanych z promocją filmu, a mianowicie na XXVII Festiwalu Debiutów (...) w K., gdzie powód uczestniczył w rozmowie z cyklu „(...)” oraz na uroczystej premierze filmu w kinie (...) w O. połączonej z bankietem.

Wkład twórczy powoda w powstanie filmu (...) nie budził zatem wątpliwości

Sądu Okręgowego, a w konsekwencji należało uznać, że powodowi jako twórcy przysługują prawa autorskie do dzieła w postaci reżyserii filmu. Przywołał w tym względzie treść art. 8

ust. 1 i 2, natomiast wskazując na jej art. 69 Sąd Okręgowy stwierdził, że współtwórcami utworu audiowizualnego są osoby, które wniosły wkład twórczy w jego powstanie, a w szczególności: reżyser, operator obrazu, twórca adaptacji utworu literackiego, twórca stworzonych dla utworu audiowizualnego utworów muzycznych lub słowno-muzycznych oraz twórca scenariusza.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy skonstatował, że powód niewątpliwie korzysta

z ochrony przewidzianej przepisami ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (art. 8 ust.1). Przyjął, że przewidziana w art. 17 powołanej ustawy definicja majątkowego prawa autorskiego określa uprawnienie twórcy do korzystania z utworu jako wyłączone, skuteczne względem wszystkich, prawo do decydowania o każdej formie korzystania z niego oraz do wynagrodzenia za to korzystanie, zastrzegając że odnośnie niektórych form korzystania może być on pozbawiony, w przypadkach ustawą przewidzianych, możliwości zakazania innym podmiotom korzystania z rozpowszechnionego utworu. W takich sytuacjach twórca powinien otrzymywać wynagrodzenie, chyba że ustawa pozbawi go tego prawa. Ogólną zatem zasadą jest, że twórca ma prawo do wynagrodzenia za korzystanie z utworu (rozpowszechnianie go), zaś zgodnie z art. 41 tej ustawy twórca może w drodze umowy przenieść na inną osobę autorskie prawa majątkowe lub też udzielić zgody na korzystanie z utworu innej osobie, przy czym taka umowa powinna wymieniać pola eksploatacji utworu. Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności (art. 53 ustawy). Stwierdził, że do takiej umowy nie doszło, zaś twierdzenie pozwanej, że do zawarcia umowy doszło w formie ustnej, nie znajdują poparcia w dowodach.

Z zeznań powoda wynikało zdaniem Sądu Okręgowego, że był on przekonany, że umowa między stronami zostanie ostatecznie podpisana, co jednak było przesuwane w czasie z uwagi na zaistniałe problemy finansowe związane z wycofaniem się koproducenta ze współfinansowania filmu. W rozmowach tych poruszana była kwestia wysokości wynagrodzenia dla reżysera, przy czym powód oczekiwał, że otrzyma wyższą kwotę, aniżeli ta przewidziana w budżecie filmu (66.000 złotych), natomiast producent nie chciał się na to zgodzić (proponował wynagrodzenie w kwocie 45 000 zł, którego część miała być płatna po otrzymaniu wpływów z emisji w Canal+ oraz poprzez dvd)

Dokument wskazujący na budżet filmu nie był w ocenie Sądu Okręgowego miarodajnym dowodem dla odtworzenia zgodnego zamiaru stron w kwestii wysokości wynagrodzenia. W przypadku wynagrodzenia scenarzystów w budżecie stanowiącym

załącznik do umowy zawartej przez pozwanego z Polskim Instytutem Sztuki Filmowej w dniu 25 lipca 2006 r. wskazano kwotę 34 000 zł podczas gdy w umowie o scenariusz z dnia 10

stycznia 2006 r. uzgodniono kwotę 24 000 zł. Również z zeznań prezesa zarządu pozwanego J. L. wynikało, że wynagrodzenie za scenariusz było o 10 000 zł niższe od tego przewidzianego w budżecie. Umowa z autorami scenariusza zawierana była pół roku przed umową z Polskim Instytutem Sztuki Filmowej, a zatem w chwili zawierania umowy o dofinansowanie znana już była ostateczna wysokość wynagrodzenia za scenariusz. Pomimo tego w budżecie filmu, który stanowił załącznik do umowy z (...) nie skorygowano

wysokości wynagrodzenia za scenariusz i pozostawiono w nim kwotę 34 000 zł. Załącznik

ten nie odzwierciedla więc stanu rzeczywistego i z tego względu nie może stanowić wiarygodnego dowodu na okoliczność tego, że wynagrodzenie reżysera zostało pomiędzy stronami uzgodnione i to w kwocie wskazywanej przez pozwanego tj. 45 000 zł.

Zebrane w sprawie dowody nie pozwalały też Sądowi Okręgowemu uznać, że

pomiędzy stronami doszło do zawarcia pisemnej albo ustnej umowy o korzystanie z utworu o jakiej mowa w art. 41 ust. 2 powołanej ustawy, tj. licencji. W niniejszej sprawie pozwana nie wykazała, by doszło do zawarcia ustnej umowy licencyjnej pomiędzy stronami. Nie przedstawiła dowodów, które pozwoliłyby ustalić, kiedy konkretnie taka umowa została zawarta, ani też zrekonstruować, w wyniku wykładni, zakres pól eksploatacji na jaki strony się umówiły.

Wobec braku umowy o przeniesienie majątkowych praw autorskich, ani umowy licencyjnej, Sąd Okręgowy uznał, że nie znajdują w niniejszej sprawie zastosowania reguła interpretacyjna z art. 65 i domniemanie z art. 70 ust. 1 powołanej ustawy. Jak stwierdził, wykładni treści art. 70 ust. 1 należy dokonywać w powiązaniu z treścią art. 53 ww. ustawy. W konsekwencji, aby na mocy umowy o stworzenie utworu audiowizualnego doszło do przeniesienia na producenta utworu audiowizualnego, autorskich praw majątkowych, umowa taka musiałaby być zawarta w formie pisemnej. W przypadku braku takiej umowy, a z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie, skutek z art. 70 ust. 1 nie powstał.

Mając na uwadze ustalenia w sprawie eksploataowania filmu (...), bez uprzedniego nabycia autorskich praw majątkowych od reżysera filmu, czy też uzyskania odpowiedniej licencji, Sąd Okręgowy uznał, że stanowi ono naruszenie praw reżysera. Uznał, że zachodzi podstawa z art. 79 ust. 1 pkt 3b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych do dochodzenia naprawienia wyrządzonej szkody zgodnie z żądaniem pozwu. Wskazał na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 czerwca 2015 r. (sygn. akt SK 32/14), w którym Trybunał uznał przepis art. 79 ust. 1 pkt. 3 lit. b ustawy za niezgodny z Konstytucją RP w zakresie, w jakim uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej – w przypadku gdy naruszenie jest zawinione – trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu, co nie zaprzecza prawu dochodzenia dwukrotności stosownego wynagrodzenia, niezależnie od tego czy naruszenie autorskich praw majątkowych jest zawinione, czy też nie.

Naruszenie to Sąd Okręgowy uznał za zawinione, albowiem pozwana spółka eksploatowała film pomimo pełnej świadomości, że strony nie zawierały umowy dotyczącej przeniesienia praw autorskich powoda w tym zakresie. Stwierdził, że w sytuacji gdy

producent filmowy dopuszcza się zaniechania zawarcia z reżyserem pisemnej umowy dotyczącej wykonania dzieła w postaci reżyserii utworu filmowego, nie korzysta on z

ustawowego domniemania przeniesienia na producenta majątkowych praw autorskich do takiego dzieła.

Zauważył Sąd Okręgowy, że wynagrodzenie stosowne w rozumieniu art. 79 ust. 1 pkt 3 lit b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych to takie wynagrodzenie, jakie otrzymałby autor (reżyser), gdyby osoba, która naruszyła jego prawa majątkowe, zawarła z nim umowę o korzystanie z utworu w zakresie dokonanego naruszenia. Ustalając wysokość tego wynagrodzenia Sąd Okręgowy miał na uwadze treść opinii biegłego A. G., którą uznał za w przeważającej części za przekonującą.

Jednocześnie odmiennie aniżeli wynika to z treści tej opinii biegłego Sąd Okręgowy uznał, że w przypadku dzieł polegających na reżyserii utworu audiowizualnego punktem wyjścia dla ustalenia tego stosownego wynagrodzenia powinno być wynagrodzenie jakie powód mógłby otrzymać jako reżyser za przeniesienie autorskich praw majątkowych na producenta filmu a nie wynagrodzenie rozumiane jako kategoria oparta na mierniku przychodów z tytułu korzystania z utworu na poszczególnych polach eksploatacji. Do takich wniosków skłonił ten Sąd charakter utworu jakim jest film i złożoność eksploatacji utworu audiowizualnego.

Sąd Okręgowy wskazał, że biegły wyliczył wynagrodzenie, jakie mógłby uzyskać powód za reżyserię filmu fabularnego takiego jak (...) na kwotę 96 511,44 zł. W wyliczeniu tym brał pod uwagę średnie wynagrodzenie reżysera pełnometrażowego filmu fabularnego dofinansowanego przez (...) w 2006 r., proporcję wynagrodzenia reżysera do wynagrodzenia scenarzysty w 2016 r. oraz przyrost wynagrodzenia reżysera od 2006 r. do 2016 r. Aprobując mechanizm wyliczeń przedstawiony przez biegłego Sąd Okręgowy uznał, że w realiach niniejszej sprawy brak jest podstaw do przyjęcia, że wynagrodzenie jakie mógłby uzyskać powód byłoby równe średnim stawkom. Miał na względzie, że film (...) był dla powoda debiutem reżyserskim zaś doświadczenie życiowe wskazuje, że wynagrodzenie na jakie mogą liczyć debiutanci skrajnie odbiega od wynagrodzeń twórców dysponujących bardzo dużym dorobkiem twórczym w dziedzinie reżyserii, a nawet od wynagrodzeń twórców dysponujących przeciętnym dorobkiem w tej dziedzinie. Nadto Sąd I instancji zauważył, że powód pomimo funkcjonowania od wielu lat na rynku filmowym nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność wysokości wynagrodzeń jakie otrzymał za scenariusze czy reżyserię innych filmów a tym samym nie wykazał, że wynagrodzenia te odpowiadały średnim stawkom rynkowym lub je przewyższały. Stwierdził także ten Sąd, że nie można tracić z pola widzenia faktu że sam powód wycenił wartość należnego mu wynagrodzenia znacznie poniżej średniej stawki wyliczonej przez biegłego tj. w kwocie

66 000 zł.

Skoro więc sam powód wycenił swoją pracę na 66 000 zł, a producent był skłonny zapłacić co najwyżej 45 000 zł, to brak jest podstaw do przyjęcia że gdyby strony zawarły umowę to ustaliłyby wynagrodzenie na kwotę wyższą aniżeli postulowana przez powoda. Z tych względów Sąd Okręgowy przyjął, że wynagrodzenie jakie powód mógłby otrzymać gdyby zawarto z nim umowę o reżyserię i przeniesienie autorskich praw majątkowych do filmu, zamyka się w kwocie 66.000 zł. Kwota ta wynagrodzenia obejmuje zarówno wynagrodzenie za wykonanie dzieła w postaci reżyserii filmowej jak i wynagrodzenie za przeniesienie autorskich praw majątkowych reżysera do filmu.

Ze względu na to, że powód nie przedstawił żadnych dokumentów wskazujących na wysokość wynagrodzeń jakie uzyskuje za swoją twórczość reżyserską, w tym wynagrodzeń za tworzenie dzieł w postaci reżyserii oraz wynagrodzeń za przeniesienie autorskich praw majątkowych, uzasadnione było zdaniem Sądu Okręgowego ustalenie proporcji pomiędzy tymi komponentami na podstawie tzw. wskaźnika eksperckiego ustalonego przez biegłego na 50% w oparciu o wyniki prowadzonych przez niego w przeszłości badań deklaratywnych z udziałem twórców. Zaznaczył, że wartość ta jest zgodna z proporcją udziału kosztów uzyskania przychodu w przychodach z działalności twórczej usankcjonowanej w prawie podatkowym, co również przemawia za stosowaniem tego wskaźnika.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy uznał, że wynagrodzenie jakie powód mógłby otrzymać gdyby zawarto z nim umowę o przeniesienie majątkowych praw autorskich reżysera filmu (...) zamyka się w kwocie 33 000 zł stanowiącej 50% z kwoty 66 000 zł. Pozostała część tej kwoty stanowi wynagrodzenie reżysera za wykonanie dzieła, jednakże wynagrodzenie z tego tytułu nie było przedmiotem roszczenia w niniejszej sprawie. Sąd Okręgowy miał na uwadze, że pozwany zapłacił już na rzecz powoda kwotę 26 300 zł, jednak uznał, że zapłata tej kwoty nie miała znaczenia dla ustalenia wysokości należnego odszkodowania, albowiem podlegała ona zaliczeniu na poczet tej części wynagrodzenia reżysera, która dotyczy ekwiwalentu za stworzenie dzieła w postaci reżyserii.

Za okoliczność bez znaczenia dla ustalenia wysokości należnego powodowi odszkodowania Sąd Okręgowy uznał otrzymywanie tantiem wypłaconych powodowi za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi na podstawie art. 70 ust. 2¹ i ust. 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Reasumując, Sąd Okręgowy uznał roszczenie powoda o zapłatę odszkodowania za zasadne do kwoty 66 000 zł, stanowiącej dwukrotność stosownego wynagrodzenia należnego tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu, natomiast żądanie zapłaty ponad tę kwotę podlegało oddaleniu (pkt I i II sentencji).

O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 481 § 1 k.c. Przyjął, że pismem z dnia 16 marca 2012 r. pełnomocnik powoda skierował do pozwanego wezwanie do zapłaty kwoty 198 000 zł zakreślając termin spełnienia świadczenia do 23 marca 2012 r. Pismo to zostało nadane do pozwanego listem poleconym w dniu 16 marca 2012 r. Pozwany nie kwestionował faktu otrzymania wezwania do zapłaty a zatem uwzględniając czas potrzebny do doręczenia przesyłki należało uznać, że pozwany otrzymał wezwanie przed terminem spełnienia świadczenia wskazanym w piśmie i od dnia 24 marca 2012 r. pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia.

Za zasadne Sąd Okręgowy uznał także zgłoszone przez powoda żądanie nakazania pozwanemu zaniechania naruszeń praw autorskich do utworu audiowizualnego (...) polegających na korzystaniu i rozporządzaniu wspomnianym utworem na następujących polach eksploatacji: nadawanie utworu sposobem naziemnym, satelitarnym, analogowym, cyfrowym oraz publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym, w szczególności zaś poprzez kierowanie utworu do dystrybucji lub rozpowszechnianie go za pomocą telewizji lub systemów video on demand. Stwierdził, że żądanie to znajduje oparcie w cytowanym wyżej art. 79 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła

te prawa zaniechania naruszania. Zauważył, że z zebranych w sprawie dowodów wynika, że film (...) jest nadal rozpowszechniany poprzez dystrybucję telewizyjną, internetową, DVD oraz „Video on demand”. Nadawany był m.in. w stacjach telewizyjnych: (...), (...) TV, (...), (...), C. (1). oraz płatnych serwisach internetowych (...). Rozpowszechniany był na płytach dvd sprzedawanych w serwisach (...) i (...) na terenie Europy oraz w Ameryce Północnej. Pozwana, choć nie uzyskała prawa majątkowego do eksploatacji utworu, którego współtwórcą jest powód w ramach utworu audiowizualnego jako całości, zawarła w 2010 r. umowę licencyjną z (...) sp. z o.o. w W. i skierował film do dystrybucji na ww. polach eksploatacji.

Orzekając o kosztach procesu Sąd Okręgowy oparł się o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, a przyjmując, że powód wygrał proces w 36%, zaś pozwany w 64%, jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał art. 100 k.p.c. W podanej proporcji rozliczył ten Sąd pomiędzy stronami koszty procesu. Uznał, że powód poniósł koszty procesu w łącznej kwocie 18 017 zł, na co składały się: 7 200 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika przed sądem I instancji w stawce ustalonej na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, 10 800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika przed sądem II instancji w stawce ustalonej w oparciu o § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym przed 27 października 2016 r. oraz kwota 17

zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Pozwany nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie wykazał też wysokości innych kosztów które poniósł w niniejszym procesie. Wobec powyższego Sąd rozliczając koszty procesu uwzględnił jedynie koszty poniesione przez powoda. Zważywszy na okoliczność, iż powód wygrał proces w 36% pozwany w takiej proporcji powinien zwrócić powodowi koszty procesu, co stanowi kwotę 6 486,12 złotych.

W pkt V i VI Sąd Okręgowy orzekł o nieuiszczonych kosztach sądowych na podstawie art. 113 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Łączna suma tych kosztów wynosi 45,565,65 zł, na co składa się: opłata od pozwu 10 400 zł, opłata od dwóch zażaleń 60 zł, opłaty od dwóch apelacji 20 800 zł, wydatki na opinię biegłego 14 215,65 zł (z pominięciem wydatków na ustną opinię uzupełniającą), opłata od trzech skarg na orzeczenie referendarza sądowego 90 zł (3x30 zł). Powód przegrał proces w 64%, a pozwany w 36 % i w takich proporcjach co do zasady strony powinny

pokryć nieuiszczone koszty sądowe. Sąd przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu obciążył pozwanego kosztami sądowymi w 36%, co stanowi kwotę 16.403,63 zł (pkt VI sentencji). Sąd Okręgowy uznał, że zachodzą w niniejszej sprawie szczególne okoliczności wynikające zarówno z charakteru sprawy, przebiegu procesu jak i z sytuacji majątkowej strony powodowej, które uzasadniają częściowe odstąpienie od obciążenia powoda kosztami procesu. W ocenie tego Sądu ściągnięcie od powoda z zasądzonego roszczenia kwoty 29.162,02 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych wypaczyłoby sens tego postępowania i pozbawiłoby powoda znacznej części należnego mu odszkodowania. Sąd Okręgowy miał przy tym na uwadze że znaczna częśći tych kosztów wywołana była również tym, że wyroki wydawane w niniejszej sprawie były

dwukrotnie uchylane na skutek apelacji powoda a sprawa przekazywana do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy. Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd obciążył powoda jedynie częścią kosztów sądowych tj. kwotą 5 000 zł (pkt V sentencji).

Pozwana wniosła apelację od tego wyroku zaskarżając go w zakresie punktów I, II, IV i VI. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie następujących przepisów:

1. art. 70 § 2 Kc poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że pomiędzy stronami nie doszło do zawarcia umowy o wyreżyserowanie filmu, w sytuacji gdy strony prowadziły rozmowy co do warunków współpracy a następnie powód rozpoczął wykonywanie umowy, czym potwierdził dojście pomiędzy stronami do porozumienia

co do warunków współpracy, w tym warunków finansowych;

2. art. 70 § 2 Kc poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że pozwany nie wykazał kiedy i na jakich warunkach miałyby zostać pomiędzy stronami zawarta umowa o wyreżyserowanie filmu, w sytuacji gdy strony prowadziły rozmowy co do warunków współpracy a powód rozpoczął wykonywanie umowy, wobec czego momentem, w którym strony zawarły umowę jest moment rozpoczęcia wykonywania przez powoda prac reżyserskich;

3. art. 65 Kc poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzącą do przyjęcia że strony nie doszły do porozumienia co do wynagrodzenia powoda za reżyserię filmu i przyznanie pozwanemu uprawnienia do eksploataowania filmu (udzielenie licencji), w sytuacji gdy zarówno Sąd jak i biegły stwierdził, że na rynku nie są spotykane przypadki, w których wynagrodzenie dla reżysera byłoby ustalane odrębnie za wykonanie dzieła i odrębnie za przyznanie uprawnienia do eksploataowania filmu (udzielenie licencji), a tym samym skoro powód przystąpił do reżyserowania filmu stwierdzić należało, że warunki pomiędzy stronami zostały ustalone;

4. art. 233 Kpc poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzącą do przyjęcia przez Sąd, że strony nie doszły do porozumienia co do wysokości wynagrodzenia powoda zarówno w części co do wyreżyserowania filmu jak i przyznanie pozwanemu uprawnienia do eksploataowania filmu (udzielenie licencji) w sytuacji gdy zarówno Sąd jak i biegły stwierdził, że na rynku nie są spotykane przypadki, w których wynagrodzenie dla reżysera byłoby ustalane odrębnie za wykonanie dzieła i odrębnie za przyznanie uprawnienia do eksploataowania filmu (udzielenie licencji), a tym samym skoro powód przystąpił do reżyserowania filmu stwierdzić należało, że strony doszły do porozumienia zarówno co do wynagrodzenia powoda za wyreżyserowanie filmu jak i za przyznanie uprawnienia do eksploataowania filmu (udzielenie licencji);

5. art. 56 Kc i nieuwzględnienie zwyczaju jakim jest tożsamość umowy o reżyserię również i umowy dotyczącej upoważnienia do korzystania z utworu audiowizualnego na podstawie przeniesienia majątkowych praw autorskich lub udzielenia licencji, a tym samym skoro powód przystąpił do wykonywania umowy stwierdzić należało, że strony ustaliły wszystkie warunki finansowe w tym co do przeniesienia majątkowych praw autorskich lub udzielenia licencji;

6. art. 56 Kc poprzez przyjęcie, że pozwany płacąc zaliczki płacił jedynie wynagrodzenie za wykonywane przez powoda prace reżyserskie, w sytuacji gdy na rynku nie są spotykane przypadki, w których

wynagrodzenie dla reżysera byłoby ustalane odrębnie za wykonanie dzieła i odrębnie za przyznanie uprawnienia do eksploataowania filmu (udzielenie licencji), a tym samym skoro powód dokonywał zapłaty zaliczek na poczet wynagrodzenia, wpłaty te następowały zarówno za wykonane prace reżyserskie jak i przyznanie uprawnienia do eksploataowania filmu (udzielenie licencji);

7. art. 65 Kc poprzez przyjęcie, że wola stron przy nawiązaniu współpracy nie było przyznanie pozwanemu uprawnień do korzystania z utworu w celu dystrybucji filmu umożliwiającej otrzymanie przez powoda dodatkowego wynagrodzenia w postaci tantiem;

8. art. 233 Kpc poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie i przyjęcie, że pomiędzy stronami nie doszło do ustalenia wynagrodzenia za wykonaną przez powoda pracę i przyznanie pozwanemu uprawnienia do eksploataowania filmu (udzielenie licencji) na kwotę 45 000,00 zł, w sytuacji gdy powód znał warunki finansowania z (...) określających wynagrodzenie za reżyserię

gdzie jego wynagrodzenie było ustalone na kwotę 35 000,00 zł a tym samym przystępując do wykonywania umowy znał warunki swojego wynagrodzenia; wynagrodzenie składało się bowiem z części ustalonej w kosztorysie (...) i 10 000,00 zł, o którą zmniejszone zostało wynagrodzenie za scenariusz;

9. art. 233 Kpc poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie i przyjęcie, że pozwany złożył oświadczenie przy umowie z (...) o posiadaniu praw autorskich do filmu umożliwiającym mu podpisanie umów nie posiadając tych praw, w sytuacji gdy z okoliczności sprawy wynika jednoznacznie, że pozwany przez cały czas stał na stanowisku, że pomiędzy nim a powodem doszło do ustalania warunków finansowych obejmujących zarówno reżyserię filmu jak i przyznanie uprawnienia do eksploatacji filmu, co najmniej na podstawie licencji stosownie do art. 70 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych;

10. art. 233 Kpc poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie poprzez danie wiary zeznaniom powoda, że pomiędzy stronami nie doszło do ustalenia wynagrodzenia za reżyserię i przyznanie uprawnienia do eksploatacji filmu (udzielenie licencji), w sytuacji gdy powód jest bezpośrednio zainteresowany brakiem takich uzgodnień, a jednocześnie zarówno z warunków finansowych przedstawionych m.in. do (...), które powód znał, jak i innych okoliczności sprawy w tym przede wszystkim przystąpienia przez powoda do wykonywania umowy, a także umów jakie strony miały zawarte wcześniej, które obejmowały swoim zakresem także przyznanie uprawnienia do eksploatacji filmu (udzielenie licencji) oraz utrwalonych już na runku zwyczajów w postaci jednoczesnego zawierania umów o reżyserię i przeniesienie majątkowych praw autorskich jednoznacznie wynika, że strony przed przystąpieniem przez powoda do reżyserowania filmu miały ustalone wszelkie warunki finansowe;

11. art. 65 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez przyjęcie, że pozwany nie był uprawniony do korzystania z filmu w sytuacji gdy z całokształtu okoliczności sprawy wynika jednoznacznie, że pomiędzy stronami były ustalone zarówno warunki finansowe za reżyserię jak i przyznanie uprawnienia do eksploatacji filmu (udzielenie licencji), a tym samym uprawnienie pozwanego do korzystania z utworu w jeszcze szerszym zakresie jak na podstawie licencji;

12. art. 70 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez przyjęcie, że jedyną możliwością nabycia przez producenta utworu audiowizualnego w oparciu o przedmiotowy artykuł wyłącznego prawa majątkowego do eksploatacji tego utworu w ramach utworu audiowizualnego jako całości może nastąpić na podstawie umowy o stworzenie utworu albo umowy o wykorzystanie już istniejącego utworu, która musi zostać zawarta w formie pisemnej bowiem jest to forma konieczna do przeniesienia majątkowych praw autorskich, w sytuacji gdy umowa o stworzenie utworu audiowizualnego może być zawarta w jakiegokolwiek formie, a tym samym należyta wykładnia zawartej przez strony ustnej umowy o stworzenie utworu nakazuje przyjęcie istnienia dorozumianego upoważnienia producenta do eksploatacji tego utworu;

13. art. 67 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w zw. z art. 65 Kc i art. 56 Kc poprzez przyjęcie, że pozwany nie był uprawniony do udzielenia (...) dalszej licencji na dystrybuowanie filmu, w sytuacji gdy zarówno z okoliczności sprawy jak i utrwalonych zwyczajów jednoznacznie wynika, że wolą stron w umowach o reżyserię i przeniesienie praw autorskich jest udzielenie producentowi prawa udzielania dalszych licencji celem dystrybuowania utworów i w konsekwencji zagwarantowania m.in. reżyserowi uzyskiwania dodatkowego wynagrodzenia z tantiem;

14. art. 79 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez przyjęcie, że pozwany nie był uprawniony do korzystania z utworu, w sytuacji gdy z okoliczności sprawy wynika, że wolą stron było umożliwienie pozwanemu korzystania z utworu, a tym samym, że powód udzielił pozwanemu licencji na korzystanie z utworu;

15. art. 233 Kpc poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie i przyjęcie, że wynagrodzenie za przeniesienie praw autorskich wynosić powinno 33 000,00 zł co stanowi połowę wynagrodzenia reżysera

za stworzenie utworu i przeniesienie praw autorskich, w sytuacji gdy zarówno pozwany jak i jeden z największych dystrybutorów w Polsce był gotów zapłacić powodowi wynagrodzenie

za stworzeni utworu i przeniesienie praw autorskich w kwocie 45 000,00 zł, co z całą pewnością należy rozumieć jako kwotę odpowiadającą warunkom rynkowym, rozumianym jako wartość jaką ktoś jest gotów zapłacić, a tym samym ewentualną podstawą do ustalenia wysokości odszkodowania powinna stanowić kwota nie wyższa niż 22 500,00 zł;

16. art. 79 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i przyjęcie, że po 2013 r. kiedy to pozwany zwrócił się do (...) o zaprzestanie dalszej dystrybucji filmu do czasu zakończenia niniejszego postępowania pozwany w dalszym ciągu naruszał prawa autorskiego powoda;

17. art. 79 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez nakazanie pozwanemu zaniechanie zachowań naruszających pomijając przy tym fakt, że zarówno powód jak i inne osoby zaangażowane w produkcję filmu pobierają wynagrodzenie z emisję filmu w postaci tantiem, a tym samym, że zaniechanie emisji filmu pozbawi te osoby zarobku, co stanowi ewidentnie naruszenie interesów osób trzecich, a jednocześnie film nie jest dla powoda przedmiotem wstydu czy choćby istotnej krytyki.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie żądania powoda także w zakresie zasądzonej wyrokiem kwoty 66 000,00 zł wraz z odsetkami oraz oddalenie żądania powoda o nakazanie pozwanemu zaniechania zachowania naruszających prawa autorskie z uwagi na brak naruszenia praw autorskich przez pozwanego.

Nadto wniosła o obciążenie powoda kosztami biegłego w całości.

Jako wniosek ewentualny skarżąca wskazała, na wypadek uznania przez Sąd, że pozwany jednak naruszył prawa autorskie powoda, o zmianę wyroku i oddalenie żądania powoda o nakazanie pozwanemu zaniechania zachowania naruszających prawa autorskie z uwagi na fakt, że film nie jest dla powoda przedmiotem wstydu czy choćby istotnej krytyki, a utrzymanie

przedmiotowego zakazu pozbawi tantiem zarówno osoby zaangażowane w produkcję filmu jak i samego powoda, a także będzie groziło powstaniem znacznej szkody po stronie dystrybutora (...), oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych w tym za postępowanie apelacyjne.

W uzasadnieniu skarżąca przede wszystkim podniosła istnienie pisemnej umowy na stworzenie filmu (reżyserię), przystąpienie powoda do wykonania filmu i że powód doskonale zdawał sobie sprawę z warunków finansowych, jakie były oferowane pozwanemu przez (...) na produkcję filmu (...), a tym samym że wynagrodzenie reżysera zostało ustalone na poziomie 35 000,00 zł. Ostatecznie jednak strony ustaliły to wynagrodzenie na poziomie 45 000,00 zł, które to wynagrodzenie pozwany przez cały czas był gotów powodowi zapłacić. Wynagrodzenie to miało przy tym obejmować zarówno wynagrodzenie za reżyserię jak i upoważnienie pozwanego do eksploataowania powstałego filmu. Podobnie z resztą jak i przy poprzednich produkcjach gdzie strony podpisały umowy w formie pisemnej.

O tym, że pomiędzy stronami doszło do porozumienia również w zakresie finansów świadczy zdaniem skarżącej także wypłacanie przez pozwanego powodowi zaliczek na poczet tego wynagrodzenia. Uznając zatem, że pomiędzy stronami doszło do ustnego zawarcia umowy na stworzenie utworu dojść należy zdaniem skarżącej do wniosku, że powód udzielił pozwanemu również licencji niewyłącznej na uprawniającej pozwanego do eksploatacji filmu.

Niezależnie od powyższego, odnosząc się do zakazu nadawania i udostępniania filmu (...) (...) skarżąca podniosła, że oprócz powoda również inne osoby biorące udział przy produkcji filmu pobierają tantiemy. Zakazanie m.in. nadawania filmu, szczególnie w sytuacji gdy istnieje umowa z jednym z największych dystrybutorów

filmowych w Polsce na podstawie której film był dystrybuowany różnymi kanałami, z całą pewnością naruszy ich interesy.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniósł, że umowa o reżyserię i przeniesienie autorskich praw majątkowych do utworu nigdy nie została zawarta. Strony prowadziły negocjacje co do warunków umowy o reżyserię i przeniesienie autorskich praw majątkowych, jednak negocjacje te nigdy nie zakończyły się doświadczeniem stron do porozumienia. Powód przystąpił do wykonania prac nie dlatego, że zgodził się na zaproponowane warunki, tylko z uwagi na to, że (i) akcja filmu działa się latem, a doprowadzenie do opóźnienia w związku z brakiem umowy i przesunięcia realizacji na jesień, mogło zaprzepaścić plany realizacji filmu, (ii) Powód współpracował już wcześniej z prezesem Pozwanego a atmosfera wzajemnego zaufania prowadziła do wniosku, że film należy realizować, a do porozumienia w kwestiach umowy będzie musiało dojść w przyszłości.

Dalej powód podniósł, że kwoty zaliczek były wypłacane mu nie z uwagi na ustalenia stron dotyczące wysokości wynagrodzenia i terminów płatności, lecz w celu uspokojenia go, że mimo braku dojścia do porozumienia Pozwany wywiąże się w przyszłości ze zobowiązań.

W sprawie kwestionowania przez skarżącą zakazu nadawania i udostępnienia filmu (...) powód podniósł, że sytuacja jego autorskich praw majątkowych w dalszym ciągu nie została uregulowana, natomiast przy naruszaniu tych praw przez pozwaną zastosowanie przepisu art. 79 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych jest w pełni uzasadnione. Ewentualne naruszenie interesów osób trzecich nie powinno

obarczać powoda, lecz pozwanego, którego działania doprowadziły do braku uregulowania kwestii wynagrodzenia powoda.

Podczas rozprawy apelacyjnej w dniu 14 maja 2019 roku reprezentant pozwanej spółki oświadczył, że spółka ta nie uzyskała licencji od powoda, natomiast nabyła od niego prawa autorskie w ramach umowy o reżyserię obejmującej uzgodnienie wynagrodzenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Zagadnieniem niniejszej sprawy w postępowaniu apelacyjnym, uwzględniając zakres zaskarżenia, jest ocena, czy doszło do naruszenia przez pozwaną spółkę autorskich praw majątkowych powoda, jako reżysera filmu (...), który – co nie jest sporne pomiędzy stronami – jest utworem w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 9 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W razie twierdzącej odpowiedzi na to pytanie należało ocenić czy, a jeżeli tak, to w jakim zakresie, przysługują powodowi roszczenia w stosunku do pozwanej spółki z tytułu tego naruszenia. Należy zauważyć, że w niniejszej sprawie powód nie domagał się zasądzenia wynagrodzenia za reżyserię wymienionego filmu, lecz swoje roszczenie o zapłatę ukształtował jako odszkodowawcze.

Zarówno treść apelacji, jak i odpowiedzi na apelację, szeroko odnosi się do kwestii istnienia umowy pomiędzy stronami o reżyserię wymienionego filmu. Nie budzi sporu pomiędzy stronami, że taka umowa, o ile miałaby miejsce, odnosiłaby skutek przeniesienia autorskich praw majątkowych przysługujących powodowi, jako reżyserowi wymienionego

filmu, na rzecz pozwanej.

W tym kontekście należy zauważyć, że w niniejszej sprawie zapadały już, jeszcze przed zaskarżonym wyrokiem, dwukrotnie wyroki Sądu I instancji, które zostały uchylone kolejnymi wyrokami tutejszego Sądu Apelacyjnego. Zgodnie z art. 386 § 6 k.p.c. ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania, wyrażone w uzasadnieniu wyroku II instancji wiążą zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, o ile nie nastąpiła zmiana stanu prawnego, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Tym samym tutejszy Sąd był związany, podobnie jak Sąd I instancji wydając zaskarżony wyrok, oceną prawną odnoszącą się do art. 53 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, którego wykładnia w niniejszej sprawie sprowadzała się do przyjęcia, że jakkolwiek umowa, mocą której miałoby dojść do przeniesienia autorskich praw majątkowych, zawarta bez zachowania formy pisemnej, jest nieważna. Nie można zaprzeczyć, że pomiędzy stronami nie została zawarta pisemna umowa o reżyserię, a więc taka, która zgodnie z utrwaloną praktyką, oraz w oparciu o art. 70 ust. 1 powołanej ustawy, prowadziłaby do przeniesienia autorskich praw majątkowych do reżyserowanego filmu pomiędzy powodem a pozwaną.

Nie podważają tego zarzuty apelacji, bowiem pozwana twierdziła w nich, że doszło do zawarcia umowy pomiędzy stronami w ten sposób, że powód znał warunki finansowe dotyczące produkcji filmu (...), w tym ustalonego wynagrodzenia za reżyserię i mając tego świadomość przystąpił do realizacji filmu. Zdaniem pozwanej umowa, której dotyczy domniemanie, o którym mowa w art. 70 ust. 1 powołanej ustawy, może być zawarta w dowolnej formie.

Mając na uwadze powyższą wiążącą w niniejszym postępowaniu ocenę prawną należy stwierdzić, że twierdzenie pozwanej jest bezzasadne. Tym samym całkowicie nieuzasadniony jest wyrażony w apelacji zarzut naruszenia art. 70 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Należy ponownie odwołać się do wiążącej również w niniejszym postępowaniu oceny prawnej tutejszego Sądu, wyrażonej w wyrokach uchylających poprzednie wyroki Sądu I instancji w niniejszej sprawie, wydanych w dniach 11 lutego 2015 roku (sygnatura akt I ACa 645/14) i 16 września 2016 roku (sygnatura akt I ACa 486/16), zgodnie z którą błędne jest stanowisko pozwanej, że powód nie zdołał obalić domniemania wynikającego z art. 70 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Domniemanie to może być sformułowane jedynie co do umowy zawartej w sposób przewidziany w art. 53 powołanej ustawy, zatem nie można go łączyć z rzekomą umową powołaną przez pozwaną, abstrahując nawet od tego, czy o porozumieniu relacjonowanym przez pozwaną rzeczywiście można mówić.

Wobec powyższego bez znaczenia są zarzuty naruszenia art. 70 § 1 i 2 k.c. oraz art. 65 k.c., a także zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., wskazujące na błędne ustalenie i przyjęcie, że pomiędzy stronami nie zostało zawarte porozumienie w sprawie wysokości wynagrodzenia za reżyserię, prowadzące do przystąpienia powoda do realizacji filmu (...), bowiem choćby takie porozumienie, czy to ustnie, czy konkludentnie, zostało zawarte, to i tak nie stanowiłoby umowy o przeniesienie autorskich praw majątkowych.

Zarzuty odnoszące się do wskazanych przepisów, a także twierdzące o naruszeniu art. 56 k.c. oraz art. 65 i 79 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, powołują się, jako wskazanie ewentualne, na przyznanie pozwanej przez powoda uprawnienia do eksploatacji filmu (udzielenie licencji). W związku z tym należy zauważyć, że podczas

rozprawy apelacyjnej prezes zarządu pozwanej spółki kategorycznie stwierdził, że pomiędzy powodem, jako reżyserem wskazanego wyżej filmu, a pozwaną spółką, jako jego producentem, nie doszło do zawarcia umowy w sprawie udzielenia licencji. Można sądzić w świetle wypowiedzi reprezentanta pozwanej spółki, że o powyższym świadczyć ma to, że pozwana spółka udzieliła dystrybutorowi „(...)” sp. z o.o. licencji wyłącznej. Tym samym pozwana wycofała się z argumentacji towarzyszącej wskazanym zarzutom apelacyjnym, która powoływała się na nabycie licencji od powoda.

Dla wyczerpania tego tematu warto zauważyć, że twierdzenia pozwanej o nabyciu licencji nie precyzowały rodzaju licencji, natomiast w świetle dalszych argumentów pozwanej, a także mając na uwadze treść umowy pomiędzy pozwaną a „(...)” sp. z o.o., miałyby wskazywać na nabycie licencji wyłącznej, zaś taka umowa również wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności (art. 67 ust. 5 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych). Zwraca nadto uwagę to, że pozwana formułując zarzut naruszenia art. 67 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w zw. z art. 65 k.c. i art. 56 k.c. powołała się nie na posiadanie licencji udzielonej przez powoda, lecz na posiadanie autorskich praw majątkowych do filmu (...), co miało ją uprawniać do udzielenia dalszej licencji „(...)” sp. z o.o.

Reasumując dotychczasowe rozważania należy stwierdzić, że niezasadne są zarzuty i twierdzenia apelacji mające na celu przekonanie sądu odwoławczego o istnieniu pomiędzy stronami umowy o reżyserię filmu (...), a przez to o przeniesieniu autorskich praw majątkowych przez powoda na rzecz pozwanej. Powodowi przysługiwała zatem ochrona jego autorskich praw majątkowych, przewidziana w art. 79 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, co słusznie przyjął Sąd Okręgowy.

Trafnie też stwierdził, że roszczenie powoda o naprawienie wyrządzonej naruszeniem tych praw szkody jest słuszne co do zasady, jak też że dopuszczalne jest żądanie zapłaty na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3b) powołanej ustawy. W tym miejscu należy ponownie zwrócić uwagę na ocenę prawną dokonaną przez tutejszy Sąd Apelacyjny w wyrokach z dnia 11 lutego 2015 roku i 16 września 2016 roku, zgodnie z którą wobec braku umowy spełniającej warunki zachowania formy pisemnej, wymaganej zgodnie z art. 53 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, konieczne stało się rozpatrzenie żądania powoda na podstawie art. 79 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

W wymienionym już wyżej przepisie art. 79 ust. 1 pkt 3b) powołanej ustawy jest mowa o stosownym wynagrodzeniu. Sąd Okręgowy zastosował zasadę dwukrotności stosownego wynagrodzenia, uwzględniając to, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 23 czerwca 2015 roku, SK 32/14, uznał przepis art. 79 ust. 1 pkt 3b) za niezgodny z Konstytucją RP w zakresie, w jakim uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej – w przypadku gdy naruszenie jest zawinione – trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

W apelacji pozwana zarzuciła zawyżenie tego wynagrodzenia. Zarzut ten okazał się słuszny, przy czym nie dlatego, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił zaliczek wypłaconych przez pozwaną powodowi i nie odjął ich od umówionego zdaniem pozwanej wynagrodzenia powoda za stworzenie utworu i przeniesienie praw autorskich, lecz dlatego, że nieprawidłowo określił stosowne wynagrodzenie, o którym mowa w powołanej wyżej regulacji.

Zgodnie z tą regulacją stosowne wynagrodzenie, to takie, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. Sąd Okręgowy uznał, że stosownym wynagrodzeniem jest takie wynagrodzenie, które powód by uzyskał za wykonanie dzieła w postaci reżyserii filmowej, jak i za przeniesienie autorskich praw majątkowych. Wynagrodzenie to nie jest jednak, w świetle powołanej definicji z art. 79 ust. 1 pkt 3b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, desygnatem pojęcia „stosowne wynagrodzenie”, trzeba przy tym zauważyć, że powód wyraźnie zaznaczył, że nie domaga się zasądzenia wynagrodzenia za reżyserię wskazanego w pozwie utworu audiowizualnego. Jest nim więc wynagrodzenie, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18 października 2018 roku, I ACa 1293/17).

Na powyższe zwracał uwagę biegły sądowy, który wydawał, na podstawie postanowienia Sądu I instancji z dnia 10 lipca 2017 roku, opinię w sprawie wynagrodzenia należnego powodowi. W postanowieniu tym Sąd Okręgowy wezwał biegłego do wydania opinii w sprawie wynagrodzenia, jakie powód mógł uzyskać, jako reżyser filmu fabularnego takiego jak (...) za przeniesienie autorskich praw majątkowych i wyrażenie zgody na korzystanie z tego utworu audiowizualnego na poszczególnych polach eksploatacji. W opinii pisemnej przedstawionej dnia 15 września 2015 roku biegły A. G. wyraźnie zaznaczył, że wynagrodzenie, jakie powód mógłby uzyskać za wykonanie dzieła (utworu audiowizualnego) i przeniesienie autorskich praw majątkowych do niego, a więc obejmujące łączne wynagrodzenie, nie stanowi podstawy do ustalenia odszkodowania na podstawie art.

79 ust. 1 pkt 3b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a przy tym materiał procesowy sprawy nie zawiera danych pozwalających na precyzyjne ustalenie udziału w wyliczonej przez biegłego kwocie wynagrodzenia za przeniesienie autorskich praw majątkowych. Jednocześnie biegły ten stwierdził, że innym wynagrodzeniem jest wynagrodzenie za udzielenie zgody na korzystanie z utworu.

W kolejnej opinii, złożonej dnia 12 marca 2018 roku, wydanej na skutek postanowienia dowodowego z dnia 30 grudnia 2017 roku, biegły A. G. stwierdził, że stosowne wynagrodzenie powoda z tytułu udzielenia pozwanej hipotetycznej zgody na korzystanie z reżyserii filmu (...) powoda, w okresie do dnia 5 grudnia 2017 roku, wyniosłoby kwotę 8.210,23 złotych, w zakresie utrwalania i zwielokrotniania filmu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy filmu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową; w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których film utrwalono – wprowadzenie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy; w zakresie rozpowszechniania filmu w inny sposób niż podany wyżej – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie filmu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym (pola eksploatacji wskazane w postanowieniu dowodowym z dnia 30 grudnia 2017 roku - k. 703).

W zastrzeżeniach do tej opinii, wyrażonych w piśmie z dnia 17 kwietnia 2018 roku, powód jedynie zdawkowo odniósł się do wyliczenia kwoty wynagrodzenia z tytułu wyrażenia zgody na korzystanie z reżyserii filmu (...), kwestionując kryteria i metodę zastosowane przez biegłego oraz twierdząc, że nie mają na wysokość stosownego wynagrodzenia wpływu ewentualne zyski dystrybutorów i okres trwania naruszeń. Powód twierdził w tym piśmie, że „wynagrodzeniem należnym jest wynagrodzenie, które otrzymałby powód od pozwanego,

gdyby ten zawarł z nim umowę reżyserii i wypłacił wynagrodzenie”, toteż niemal w całości poświęcił uwagę krytyce wyliczenia przez biegłego tego właśnie wynagrodzenia.

Należy zwrócić uwagę, że zastrzeżenia powoda nie są spójne z jego stanowczym oświadczeniem, że nie domaga się w niniejszym procesie zasądzenia na jego rzecz wynagrodzenia za reżyserię (k. 569), lecz odszkodowania za naruszenie jego autorskich praw majątkowych (pозew, pismo z dnia 17 sierpnia 2012 roku). W tym kontekście warto zwrócić uwagę na wyjaśnienie biegłego, że umowa o reżyserię stanowi o przeniesieniu związanych z reżyserią praw autorskich reżysera do realizowanego utworu, jednakże przewidziane w nim wynagrodzenie należy oddzielić od wynagrodzenia za przeniesienie praw autorskich i wyliczyć odrębnie z kwoty wynagrodzenia umownego. Biegły jednocześnie konsekwentnie zastrzegł, że to wynagrodzenie należy odróżnić od stosownego wynagrodzenia w rozumieniu art. 79 ust. 1 pkt 3b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Stanowisko to biegły podtrzymał podczas wyjaśnień ustnych opinii, gdzie wskazał, że powód zdaje się mylić stosowne wynagrodzenie w rozumieniu powołanej regulacji z wynagrodzeniem za reżyserię, gdyby zawarta została umowa o reżyserowanie filmu (...) (k. 807 verte). Wyjaśnił też, że do wyliczenia stosownego wynagrodzenia, jako wynagrodzenia, jakie uprawniony uzyskałby gdyby zawarł z pozwaną umowę o wynagrodzenie za korzystanie z utworu, należy uwzględnić sposób i zakres korzystania przez pozwaną spółkę z przedmiotowego utworu, w tym przypadku z reżyserii filmu, przyjmując okres, którego dotyczą dane zebrane w materiale procesowym sprawy.

Kwalifikacja stosownego wynagrodzenia w świetle treści art. 79 ust. 1 pkt 3b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych jest oczywista już w świetle literalnej treści tego przepisu. Nie budzi też zastrzeżeń przyjęta przez biegłego metoda jego wyliczenia, co zresztą nie zostało właściwie podważone przez powoda, który natomiast niezmiennie, a przy tym nietrafnie, przekonywał, że stosowne wynagrodzenie w rozumieniu powołanej regulacji jest innym wynagrodzeniem, niż to, które byłoby należne z tytułu udzielenia zgody uprawnionego na korzystanie z utworu, a więc jest wynagrodzeniem, jakie byłoby ustalone, gdyby strony zawarły umowę o reżyserię, bowiem taka umowa obejmowałaby przeniesienie autorskich praw majątkowych. Metoda przyjęta przez biegłego odpowiada też kryteriom wynikającym z obowiązującego w czasie, którego dotyczy roszczenie powoda art. 110 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 maja 2018 roku, I ACa 169/16).

Mają na uwadze powyższe należało przyjąć, że stosownym wynagrodzeniem w rozumieniu powołanego przepisu, a więc zgodnie z żądaniem pozwu, które nie określało wynagrodzenia odnoszonego do wysokości rzeczywistej szkody (art. 79 ust. 1 pkt 3a ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych), jest kwota 8.210,23 złotych.

Co do wielokrotności tego wynagrodzenia w orzecznictwie Sądu Najwyższego ujawniła się w ostatnim czasie kontrowersja pomiędzy przyjęciem dwukrotności wynagrodzenia, które uprawniony mógłby uzyskać gdyby zawarł z pozwaną umowę o wynagrodzenie za korzystanie z utworu (tak w wyroku z dnia 7 grudnia 2017 roku, V CSK 145/17, OSNC-ZD 2018, nr 3, poz. 47), a opowiedzeniem się za jednokrotnością tego wynagrodzenia (tak w wyroku z dnia 10 listopada 2017 roku, V CSK 41/14, OSNC 2018, nr 10, poz. 101).

Trzeba jednocześnie zauważyć, że w drugim z powołanych orzeczeń stwierdzono, że przyznanie jednokrotności wskazanego wynagrodzenia byłoby uzasadnione, gdyby jego dwukrotność stanowiła nieproporcjonalną sankcję mogącą naruszyć zasadę sprawiedliwości społecznej i równej ochrony praw majątkowych, którą gwarantuje Konstytucja, i byłaby nadmierna w stosunku do celu, jakim jest należyte zabezpieczenie twórców przed

naruszeniem ich praw majątkowych. W niniejszej sprawie nie sposób dopatrzeć się naruszenia tych zasad przyznaniem powodowi dwukrotności wynagrodzenia, jakie powód mógłby uzyskać gdyby zawarł z pozwaną umowę o wynagrodzenie za korzystanie z utworu. Tutejszy Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie podziela także poglądu wyrażonego w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 sierpnia 2017

roku (sygnatura akt VI ACa 600/16), zgodnie z którym stosowanie art. 79 ust. 1 pkt 3b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych także w zakresie dwukrotności stosownego wynagrodzenia jest wyłączone z uwagi na niezgodność z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Uznając zatem, że dwukrotność tego wynagrodzenia, a więc takiego, jakie w chwili jego dochodzenia przez powoda, byłoby mu należne tytułem udzielenia przez niego zgody na korzystanie z audiowizualnego utworu w postaci filmu (...), którego powód był reżyserem, to kwota 16.420,46 złotych, należało zasądzając tą kwotę zmienić na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zaskarżony wyrok w punkcie I. zaskarżonego wyroku, a dalej idące powództwo w zakresie należności głównej oddalić. Jeśli chodzi o odsetki za opóźnienie, to należało je liczyć tak, jak zostało to przyjęte przez Sąd Okręgowy, a więc uwzględniając termin wynikający z wezwania powoda do zapłaty kwoty stanowiącej odszkodowanie za naruszenie jego autorskich praw majątkowych, co odpowiada przyjęciu przez powoda kryteriów ekonomicznych określających należne mu wynagrodzenie, jako odnoszonych do stawek obowiązujących w okresie naruszenia praw autorskich, co też pozostaje w zgodzie z normą art. 455 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 września 2018 roku, I ACa 612/17).

W sprawie rozstrzygnięcia w punkcie II. zaskarżonego wyroku należy podzielić zarzut skarżącej, że autorskie prawa majątkowe do filmu (...) przysługują nie tylko powodowi, ale też innym osobom. Zgodnie z art. 69 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych współtwórcami utworu audiowizualnego są osoby, które wniosły twórczy wkład w jego powstanie, a w szczególności: reżyser, operator obrazu, twórca adaptacji utworu literackiego, twórca stworzonych dla utworu audiowizualnego utworów muzycznych lub słowno-muzycznych oraz twórca scenariusza. Twórcy w tych rolach (poza twórcą adaptacji utworu literackiego – do takiej adaptacji nie doszło) uczestniczyli w realizacji filmu (...) poprzez wniesienie twórczego wkładu w jego powstanie, a więc z tego tytułu, na podstawie art. 9 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, przysługiwały im prawa autorskie lub nadal przysługują, o ile praw tych nie przenieśli. Jednocześnie integralność utworu audiowizualnego sprzeciwia się traktowaniu utworu będącego wkładem jednego z twórców (w tym przypadku reżysera), jako przedmiotu odrębnej eksploatacji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 lutego 2014 roku, sygnatura akt I ACa 452/13).

Należy dodać, że i sam powód swoje prawa, jako prawa współautora scenariusza, już przeniósł na pozwaną. Żądane przez powoda i orzeczone przez Sąd Okręgowy zakazanie nadawania tego utworu drogą emisji poprowadzonej w sposób naziemny lub satelitarny, analogowy i cyfrowy, a także publicznego udostępniania przy pomocy urządzeń umożliwiających korzystanie z utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym oraz kierowania utworu do dystrybucji, musiałoby skutkować naruszeniem autorskich praw majątkowych innych osób do tego utworu audiowizualnego, a więc prowadziłoby do ich pokrzywdzenia, co nie może być skutkiem wyroku w sprawie, w której inne niż powoda autorskie prawa majątkowe do tego utworu nie zostały zakwestionowane. Tym samym zmiana zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., poprzez oddalenie powództwa w tej części, musiała również dotyczyć tego punktu.

Konsekwencją wskazanych zmian zaskarżonego wyroku w punktach I. i II. musiała być zmiana rozstrzygnięć w zakresie kosztów (punkty IV. V. i VI.). Dokonując zmiany tych rozstrzygnięć należało uwzględnić, zgodnie z art. 100 k.p.c., że powód ostatecznie wygrał sprawę w I. instancji w 8 procentach. Jego koszty w tej instancji, przy wartości przedmiotu sporu wynoszącej 208.000 złotych, to wynagrodzenie za I instancję zastępującego powoda radcy prawnego na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, wynoszące kwotę 7.200 złotych, wynagrodzenie za instancję odwoławczą, uwzględnione zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c., w kwocie 10.800 złotych (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w brzmieniu obowiązującym przed zmianą wprowadzoną z dniem 27 października 2016 roku), koszty postępowania zażaleniowego w wysokości 450 złotych (§ 10 ust. 1 pkt 7 w zw. z § 5 w zw. z § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu) oraz koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa udzielonego radcy prawnemu (17 złotych). Łącznie więc koszty te wyniosły kwotę 18.467 złotych, a więc 8 % od tej kwoty wynosi 1.477,36, zaś wobec niewykazania przez pozwaną poniesienia kosztów procesu, należało, zmieniając punkt IV. zaskarżonego wyroku, kwotę tę zasądzić od pozwanej na rzecz powoda.

Ponieważ powód wygrał sprawę w I instancji w niewielkim stopniu, należało, uwzględniając przyjęcie stosowania częściowo wobec niego zasady słuszności na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych k.p.c., nie obciążać go nieuiszczonymi kosztami sądowymi za I instancję z zasądzonych roszczenia (zmiana punktu V. zaskarżonego wyroku), natomiast w zakresie przegranej sprawy, należało obciążyć tymi kosztami stronę pozwaną, stosownie do tego zakresu (8% w stosunku do wysokości tych kosztów, wynoszącej zgodnie z wyliczeniem Sądu Okręgowego 45.565,65 złotych – zmiana punktu VI. zaskarżonego wyroku).

W pozostałej części należało oddalić apelację na podstawie art. 385 k.p.c., o czym orzeczono w punkcie II. niniejszego wyroku.

Powyższe rozstrzygnięcia na skutek apelacji pozwanej stanowią podstawę do przyjęcia, że powód wygrał sprawę w postępowaniu apelacyjnym w 22 procentach. Ponieważ tylko on wykazał poniesienie kosztów tego postępowania, obejmujących koszty zastępstwa radcy prawnego, należało zasądzić od pozwanej na jego rzecz, stosownie do zakresu wygrania sprawy przez powoda (art. 100 k.p.c.), kwotę 891 złotych, ustaloną w oparciu o treść § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (punkt III. wyroku).

Dorota Gamrat-Kubeczak Leon Miroszewski Krzysztof Górski